

Norge har bedre matberedskap enn vi tror

2022-10-04

© Aftenposten

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

Aftenposten Tirsdag 4. oktober 2022

33

Kort sagt

Anmelderi

Terningkast 2 til Preben Jordal

I Aftenposten 30. september uttaler Norsk kritikerlags leder Preben Jordal seg om tilstandene i norsk anmelderi. Anledningen er lanseringen av den nye kulturavisen Tidens ånd.

Vi kan lese at Kritikerlagets leder etterlyser mer «vidd, snert og punch» i norsk kritikk. Dessuten mener Jordal at mye anmelderi fremstår som lanseringsjournalistikk. «Det er nok av tekster som er kjedelige å lese», tilføyer han.

I Morgenbladet samme dag utdypes Jordal sin tilstandsrapport om norsk kritikk: «Realiteten er at vi har et veldig stort sjikt med hverdagsanmelderi, som hverken er leseverdig eller spesielt nyttig for kunsthistorien. For min egen del vil jeg mye heller ha interessante stemmer, gjerne krakilske og gjerne harde i klypa, enn en bølge full av intetsigende kritikerprosa.»

Preben Jordals uttalelser er problematiske på minst to måter. Den ene handler om hans rolleforståelse. Som leder av Norsk kritikerlag skal han representere alle sine medlemmer utad og ivareta deres interesser faglig og økonomisk. Det er nok av krefter som søker å underminere den frie kritikens posisjon.

Vi har begge erfaring som til-litsvalgt i Norsk kritikerlag, men vi har aldri opplevd det som vår oppgave å desavuere våre kollegers arbeid i offentligheten, slik Jordal her gjør.

Eller er det slik å forstå at vår egen leder selv mener å representere det høyeste nivået i norsk kritikk?

Et annet problem er det språklige nivået til Jordal. Skal man bidra til en kvalifisert debatt om norsk kritikk, må vi kunne forvente annet enn generelle vendinger om «vidd, snert og intetsigende kritikerprosa».

Sindre Hovdenakk
anmelder i VG

Cathrine Krøger
anmelder i Dagbladet

Eller er det slik å forstå at vår egen leder selv mener å representere det høyeste nivået i norsk kritikk?

Meninger Matberedskap

Utøver vår kresne gane er det ingenting som hindrer oss i å spise langt mer av kornet vi produserer i Norge, skriver innleggsskribentene. Bildet viser en traktor som tømmer kornet på Felleskjøpets kornmottak på Kløfta. Foto: Stian Lysberg Solum, NTB

Debatt

Birger Svihus
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet

Christian Anton Smedshaug
Norges miljø- og biovitenskapelige universitet og AgriAnalyse

Norge har bedre matberedskap enn vi tror

Diskusjonen om norsk matberedskap har i stor grad handlet om at vi kun produserer knapt 40 prosent av maten basert på norske ressurser, og at vi har utviklet beredskapslagre for korn.

Det norske klimaet og klimaendringene gir både utfordringer og muligheter for en økt norsk matproduksjon. På vårt universitet er derfor både klimatilpassning av matplanter og utvikling av nye forråvarer viktige forskningsområder. Hurdalsplattens ambisjon om 50 prosent selvforsyningsgrad er mulig, gitt blant annet at de nødvendige forsknings- og utviklingsmidlene stilles til rådighet.

Men uansett om vi lykkes, vil fremdeles 50 prosent av maten være importert. Det er nettopp derfor vi må ha beredskapslagre. Ikke minst slik at vi har matkorn til å fø befolkningen i minst et halvt år for å

komme oss gjennom kortvarige kriser, og til å ta oss gjennom en omstilling under en langvarig krise.

Men det er vår omstillingsevne og nivået på produksjonen som vil avgjøre om vi vil lykkes. Her har vi store muligheter takket være den innretningen norsk matproduksjon har.

Førkornet kan bli matkorn. Vi spiser ikke lenger retter som vi før spiste av nødvendighetsgrunner.

Bygg og havre, som det er størst forutsetning for å dyrke i store mengder i Norge, foredler vi derfor gjennom husdyrene heller enn å spise som grøt og flatbrød.

Men selv hvetekvaliteten er ikke alltid god nok til at brødet vi helst vil spise, blir lett og luftig nok. 100.000-200.000 tonn hvetegår derfor også i dyremagen.

Utøver vår kresne gane er det ingenting

som hindrer oss i å spise langt mer av kornet vi produserer i Norge.

Akkurat nå har vi for eksempel et spiskammer på over én million tonn korn - lagret hos forfirmaer og dyktige kornbønder. Langt mer enn dagens totale årlige matkornkonsum på snaut en halv million tonn.

Fisken er vår buffer. I en akutt matkrise ville bondene kunne omstille produksjonen til å bruke betydelig mindre korn til fôr.

Kjøttproduksjonen på fjørfe og gris ville raskt kunne bli redusert. Kyr og andre drøvtyggere måtte ha tatt til takke med mye mer gress, som tross alt er det vi dyrker aller mest av i Norge.

Matproduksjonen på husdyrene ville blitt redusert, men ville fremdeles vært en viktig del av norsk matproduksjon.

Melk, kjøtt og egg har et høyt innhold av viktige næringsstoffer, men vår omfattende fiskebaserte matindustri ville i stor grad kunne bidra med disse næringsstoffene.

Oppdrettslaksen kan klare seg i flere måneder uten mat og ville utgjort en massiv animalsk buffer. I tillegg kommer de store mengdene villfanget fisk.

Det er med andre ord husdyrene som i første rekke sikrer vår omstillingsevne.

Vår viktigste sikkerhetsventil. Det førkornet som Green House i en rapport lansert på Matsvindagen den 29. september feilaktig prøver å definere som matressurser på avveie, vil være vår viktigste sikkerhetsventil for at det er mat på bordet i en krisestuasjon.

Et godt beredskapssystem bør både sikre en høyere norsk matproduksjon og muliggjøre omstilling. Fellesoppgavene står i kø når vi skal gå ifra «just in time» til «just in case».

Christian Anton Smedshaug har mottatt støtte fra Hans Herman Høeghs og Leif Høegh stiftelse for arbeid med norsk beredskap. Dette lanseres 21. oktober.